

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 27. novembra 2014¹

Vec C-497/13

**Froukje Faber
proti
Autobedrijf Hazet Ochten BV**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Holandsko)]

„Smernica 1999/44/ES — Postavenie kupujúceho — Súdna ochrana — Nesúlad tovaru — Povinnosť informovať predávajúceho — Dôkazné bremeno“

1. Predmetom prejednávanej veci sú prejudiciálne otázky, ktoré položil Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Holandsko) (ďalej len „vnútroštátny súd“), týkajúce sa dvoch skupín problémov súvisiacich so smernicou 1999/44/ES, ktorou sa harmonizujú pravidlá o určitých aspektoch spotrebiteľských zmlúv². Prvá skupina sa v podstate týka otázky, či právo EÚ vyžaduje, aby vnútroštátny súd bez návrhu preskúmal, či je zmluvná strana, ktorá si kúpila tovar, spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44, a ak áno, aký je rozsah tejto povinnosti.³ Druhá skupina súvisí s povinnosťou spotrebiteľa informovať predávajúceho o nesúlade tovaru dodaného podľa zmluvy, na ktorú sa vzťahuje smernica 1999/44, a s dôkazným bremenom týkajúcim sa takého nesúladu v prípadnom následnom konaní.

2. Tieto otázky boli položené v spore medzi pani Froukje Faberovou a spoločnosťou Autobedrijf Hazet Ochten BV (ďalej len „Hazet“) týkajúcim sa náhrady škody spôsobenej údajným nesúladom ojazdeného motorového vozidla, ktoré Hazet predala pani Faberovej a ktoré sa vznetilo.

Smernica 1999/44

3. Smernica 1999/44 prispieva k dosiahnutiu cieľa vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa uvedeného v článku 169 ZFEÚ.⁴ Upravuje minimálnu harmonizáciu.⁵ Podľa odôvodnenia 5 tejto smernice „vytvorenie spoločného súboru minimálnych predpisov spotrebiteľského práva, ktoré platia bez ohľadu na to, kde v [Európskej únii] sa tovar kúpil, posilní dôveru spotrebiteľa a umožní spotrebiteľom čo najlepšie využiť vnútorný trh“.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, s. 12; Mim. vyd. 15/004 s. 223). Táto smernica bola po dobe relevantnej pre konanie vo veci samej zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov (Ú. v. EÚ L 304, s. 64) (ďalej len „smernica 2011/83“).

3 — V týchto návrhoch budem používať slovné spojenia „bez návrhu“ a „*ex officio*“ ako synonymá.

4 — Odôvodnenie 1 smernice 1999/44. Článok 169 ods. 1 ZFEÚ stanovuje: „Únia v snahe podporiť záujmy spotrebiteľov a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov prispieva k ochrane ich zdravia, bezpečnosti a hospodárskych záujmov spotrebiteľov, ako aj k podpore ich práva na informácie, osvetu a vytváranie združení na ochranu ich záujmov.“

5 — Článok 1 ods. 1 smernice 1999/44.

4. Odôvodnenie 6 označuje nesúlad tovaru so zmluvou za hlavný problém, s ktorým sa spotrebiteľia stretávajú, a za hlavný zdroj sporov s predávajúcimi. Odôvodnenie 7 podrobnejšie upravuje zásadu súladu a stanovuje:

„... tovar musí predovšetkým zodpovedať zmluvnej špecifikácii;... zásada súladu so zmluvou sa môže považovať za spoločnú pre rôzne národné právne zvyklosti;... v určitých národných právnych zvyklostiach môže byť nemožné, aby sa pri zabezpečovaní minimálnej úrovne ochrany spotrebiteľa spoliehalo iba na túto zásadu;... podľa takýchto právnych zvyklostí a hlavne dodatočných národných ustanovení môže byť prospešné, aby sa zabezpečila ochrana spotrebiteľa v prípadoch, keď si zmluvné strany nedohodli konkrétne zmluvné podmienky, alebo keď si zmluvné strany dohodli zmluvné podmienky alebo dohody týkajúce sa priamo alebo nepriamo práv spotrebiteľa alebo obmedzujúce jeho práva a ktoré nie sú pre spotrebiteľa záväzné v rozsahu práv vyplývajúcich z tejto smernice“.

5. Podľa odôvodnenia 8 na zjednodušenie využívania zásady súladu „je prospešné zaviesť vyvrátenú domnienku súladu so zmluvou, ktorá sa týka väčšiny bežných situácií;... takáto domnienka neobmedzuje zásadu zmluvnej slobody...“. V odôvodnení 8 sa ďalej uvádza, že „pri absencii konkrétnych zmluvných podmienok, ako aj v prípade, keď sa použije doložka minimálnej ochrany, prvky uvedené v tejto domnienke sa môžu použiť na stanovenie nesúladu tovaru so zmluvou;... kvalita a prevedenie, ktoré môže spotrebiteľ racionálne očakávať, závisí okrem iného od toho, či je tovar nový alebo použitý;... prvky uvedené v domnienke sú kumulatívne;... ak okolnosti prípadu poukazujú, že niektorý konkrétny prvok je zjavne nevhodný, ostatné prvky domnienky napriek tomu stále platia“.

6. V odôvodnení 19 sa uvádza, že „by sa malo členským štátom umožniť stanoviť lehotu, v rámci ktorej musí spotrebiteľ informovať predávajúceho o každom nesúlade;... členské štáty môžu zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľa tým, že nezavedú takúto povinnosť;... v každom prípade by spotrebiteľia v rámci [Európskej únie] mali mať aspoň dva mesiace na to, aby informovali predávajúceho o jestvujúcom nesúlade“.

7. Podľa odôvodnenia 22 „zmluvné strany nesmú na základe vzájomnej dohody obmedziť alebo zrušiť platnosť práv, ktoré spotrebiteľom prináležia, pretože inak by bolo znemožnené poskytovať právnu ochranu...“.

8. Na účely smernice 1999/44 „spotrebiteľ“ znamená „akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách spadajúcich do pôsobnosti tejto smernice koná s cieľom, ktorý sa netýka jej obchodných činností, podnikania alebo profesie“ [článok 1 ods. 2 písm. a)]; „predávajúci“ znamená „akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá na zmluvnom základe predáva spotrebný tovar v rámci svojich obchodných činností, podnikania alebo profesie“ [článok 1 ods. 2 písm. c)], a „spotrebný tovar“ zahŕňa „akúkoľvek hmotný hnuťelný predmet“ [článok 1 ods. 2 písm. b)].⁶

9. Podľa článku 2 ods. 1 „predávajúci musí spotrebiteľovi dodať tovar, ktorý je v súlade s kúpnu zmluvou“. Podľa článku 2 ods. 2 je spotrebný tovar v súlade so zmluvou, ak:

- a) zodpovedá popisu, ktorý poskytol predávajúci, a má tie vlastnosti ako vzorka alebo model, ktoré predávajúci poskytol spotrebiteľovi;
- b) je vhodný na akýkoľvek konkrétny účel požadovaný spotrebiteľom, s ktorým bol v čase uzavretia zmluvy predávajúci oboznámený a akceptoval ho;
- c) je vhodný na účely, pre ktoré sa tovar rovnakého druhu bežne používa;

6 — Zdá sa, že v prejednávacom prípade nie je relevantná ani jedna z výnimiek z tejto definície. Pozri tiež bod 55 týchto návrhov.

d) má kvalitu a prevedenie, ktoré je bežné pri tovare rovnakého druhu a ktoré môže spotrebiteľ racionálne očakávať pri danom type tovaru a zohľadnení akéhokoľvek verejného vyhlásenia o konkrétnych vlastnostiach tovaru, ktoré o ňom predávajúci, výrobca alebo jeho zástupca učinil najmä pri propagácii alebo na označení.“

10. Podľa článku 2 ods. 3 „na účely tohto článku sa nepovažuje za nesúlad, ak si spotrebiteľ v čase uzavretia zmluvy uvedomoval, alebo si racionálne nemohol neuvedomovať nesúlad, alebo ak nesúlad pochádza z materiálov, ktoré dodal spotrebiteľ“.

11. Článok 3 ods. 1 stanovuje, že predávajúci zodpovedá za akýkoľvek existujúci nesúlad v čase dodania tovaru. V ostatných častiach článku 3 sú uvedené prostriedky nápravy, ktoré má spotrebiteľ k dispozícii. Tieto prostriedky nápravy sú zhrnuté v článku 3 ods. 2 v tomto poradí: oprava alebo náhrada, aby sa tovar bezplatne uviedol do súladu, primerané zníženie ceny a zrušenie zmluvy týkajúcej sa predmetného tovaru.

12. Článok 5 nazvaný „Lehoty“ stanovuje:

„1. Predávajúci zodpovedá podľa článku 3 v prípade, keď sa nesúlad prejaví do dvoch rokov od dodania tovaru. Ak podľa vnútroštátnych právnych predpisov práva ustanovené v článku 3 ods. 2 podliehajú premlčacej lehote, táto lehota nemôže byť kratšia ako dva roky odo dňa dodania tovaru.[⁷]

2. Členské štáty môžu ustanoviť, aby spotrebiteľ s cieľom uplatniť svoje práva musel informovať predávajúceho o nesúlade v lehote do dvoch mesiacov odo dňa, keď zistil takýto nesúlad.

...

3. Pokiaľ sa nepreukáže inak, akýkoľvek nesúlad, ktorý sa objaví do šiestich mesiacov od dodania tovaru, sa považuje za existujúci v čase dodania, pokiaľ tento predpoklad nie je nezlučiteľný s charakterom tovaru alebo charakterom nesúladu.“

13. Článok 8 („Národné právo a minimálna ochrana“) v odseku 2 stanovuje:

„Aby sa zabezpečila vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa, môžu členské štáty prijať alebo ponechať v účinnosti prísnejšie ustanovenia kompatibilné so zmluvou v oblasti, ktorej sa týka táto smernica.“⁸

14. V súlade s článkom 9 „členské štáty prijímú príslušné opatrenia na informovanie spotrebiteľa o národnom práve transponujúcom túto smernicu a vyzvú, pokiaľ je to účelné, profesijné organizácie, aby informovali spotrebiteľov o ich právach“.

Holandské právo

15. Článok 7:5 ods. 1 Burgerlijk Wetboek (holandský Občiansky zákonník, ďalej len „BW“) vymedzuje predaj spotrebného tovaru ako „predaj týkajúci sa hnutelnej veci..., ktorý uzatvára predávajúci, ktorý koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a kupujúci, ktorý je fyzickou osobou a nekoná v rámci svojej podnikateľskej činnosti“.

16. Podľa článku 7:17 ods. 1 BW musí byť dodaný tovar v súlade so zmluvou.

7 — Pozri tiež odôvodnenie 17. Okrem toho podľa článku 7 ods. 1 môžu členské štáty ustanoviť, aby sa v prípade použitého tovaru predávajúci a spotrebiteľ mohli dohodnúť na kratšej lehote zodpovednosti predávajúceho. Holandsko túto možnosť nevyužilo.

8 — Pozri tiež odôvodnenie 24 smernice 1999/44 a článok 169 ods. 4 ZFEÚ.

17. Článok 7:18 ods. 2 BW, ktorým bol do holandského právneho poriadku prebratý článok 5 ods. 3 smernice 1999/44, stanovuje:

„Pri predaji spotrebného tovaru sa predpokladá, že tovar pri dodaní nebol v súlade so zmluvou, ak sa nesúlad prejaví v lehote šiestich mesiacov od dodania, pokiaľ tomu neodporuje povaha tovaru alebo druh nesúladu.“

18. Podľa dôvodovej správy k článku 7:18 ods. 2 BW musí kupujúci namietat' (a v prípade sporu preukázat'), že tovar nie je v súlade so zmluvou a že nesúlad sa prejavil do šiestich mesiacov od dodania. Následne musí predávajúci namietat' a preukázat', že pri dodaní bol tovar v skutočnosti v súlade so zmluvou.

19. Článok 7:23 ods. 1 BW stanovuje:

„Kupujúci sa už nemôže odvolávať na to, že tovar, ktorý mu bol dodaný, nie je v súlade so zmluvou, ak o tom predávajúceho neinformoval v primeranej lehote po tom, čo tento nesúlad zistil alebo mal zistiť. Ak sa však zistí, že tovar nemá vlastnosť, ktorú predávajúci prisľúbil, alebo ak sa nesúlad vzťahuje na skutočnosti, ktoré predávajúci poznal alebo mal poznať, ale ich neoznámil, musí byť predávajúci v primeranej lehote po zistení nesúladu informovaný. Pri predaji spotrebného tovaru musí k informovaniu dôjsť v primeranej lehote po zistení nesúladu, pričom informovanie v lehote dvoch mesiacov po zistení spĺňa požiadavku primeranosti lehoty.“

20. Podľa vnútroštátneho súdu musí kupujúci informovať predávajúceho, že dodaný tovar nie je v súlade so zmluvou v zmysle článku 7:17 BW. Pre informovanie sa nevyžaduje písomná forma, postačuje aj ústne oznámenie. Z ustálenej judikatúry Hoge Raad (Najvyšší súd Holandska) vyplýva, že v prípade, že sa predávajúci bráni tým, že kupujúci ho neinformoval v primeranej lehote (čo je opis časovej podmienky v súvislosti s predajom spotrebného tovaru uvedenej v článku 7:23 ods. 1 tretej vete), kupujúci má povinnosť namietat' a v prípade potreby preukázat', že sa sťažoval včas spôsobom, ktorý bol pre predávajúceho rozpoznateľný.

21. Vnútroštátny súd vysvetlil, že ak je predávajúci informovaný príliš neskoro, kupujúci stráca všetky práva týkajúce sa nesúladu tovaru so zmluvou.

22. Odpoveď na otázku, či kupujúci informoval predávajúceho v primeranej lehote (čo je opis všeobecne uplatniteľnej časovej podmienky v súvislosti s predajom tovaru uvedenej v článku 7:23 ods. 1 prvej a druhej vete), závisí (podľa judikatúry Hoge Raad) od toho, či kupujúci a) vykonal preskúmanie, ktoré za daných okolností bolo možné od neho rozumne očakávať, s cieľom určiť súlad dodaného tovaru a b) informoval predávajúceho v primeranej lehote po tom, čo nesúlad zistil (alebo takým preskúmaním mal zistiť). Dĺžka lehoty na preskúmanie uvedené v písmene a) závisí od okolností prípadu, medzi ktoré patrí okrem iného druh a vnímateľnosť nedostatku, spôsob, akým sa zistí, a odborné znalosti kupujúceho. Môže byť potrebný znalecký posudok. Pokiaľ ide o dĺžku lehoty uvedenej v písmene b), v prípade predaja iného ako spotrebného tovaru treba náležite zohľadniť všetky dotknuté záujmy a vziať do úvahy všetky relevantné okolnosti. Neplatí teda nijaká pevne stanovená lehota. V prípade predaja spotrebného tovaru závisí odpoveď na otázku, či informovanie predávajúceho po viac ako dvoch mesiacoch od zistenia spĺňa požiadavku primeranosti lehoty, od skutkového stavu a okolností prípadu.

23. Napriek tomu, že (s výnimkou poslednej vety) sa článok 7:23 ods. 1 BW vzťahuje tak na predaj spotrebného tovaru, ako aj na predaj iného tovaru, vnútroštátny súd uviedol, že týmto ustanovením sa preberá článok 5 ods. 2 smernice 1999/44.

24. Podľa holandského práva sa väčšina aspektov práva na ochranu spotrebiteľa nepovažuje za predpisy v oblasti verejného poriadku.

25. Podľa článku 22 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Občiansky súdny poriadok, ďalej len „Rv“) môže súd za každých okolností a v každom štádiu konania požiadať jedného alebo oboch účastníkov konania, aby bližšie vysvetlili svoje stanovisko. V súlade s článkom 23 Rv súd rozhoduje o všetkom, čo účastníci konania uviedli alebo navrhli, a podľa článku 24 Rv rozhoduje na základe skutočností, okolností a dôvodov, o ktoré účastníci konania opierajú svoje tvrdenia. Článok 149 Rv v zásade bráni súdu v tom, aby vzal do úvahy skutočnosti, ktoré nie sú zahrnuté vo vyjadreniach účastníkov konania, s výnimkou všeobecne známych skutočností.

26. V odvolacom konaní môže súd rozhodovať len o odvolacích dôvodoch, ktoré uviedli účastníci konania. Môže však bez návrhu uplatniť predpisy v oblasti verejného poriadku. Účastníci konania môžu uviesť nové skutočnosti, ale len vo svojom prvom podaní v odvolacom konaní.

27. Na pojednávaní holandská vláda ďalej vysvetlila, že holandské súdy musia napriek svojej pasívnej úlohe v občianskom súdnom konaní rozhodnúť, aké právne predpisy sa vzťahujú na konkrétny skutkový stav, a majú k dispozícii iné prostriedky na objasnenie sporov, ako napríklad právo požiadať účastníkov konania o doplňujúce informácie.

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

28. Dňa 27. mája 2008 si pani Faberová kúpila od spoločnosti Hazet ojazdené motorové vozidlo, za ktoré zaplatila 7 002 eur. Vozidlo jej bolo odovzdané v ten istý deň. Zmluvné podmienky boli uvedené v štandardnom formulári „Koopovereenkomst particulier“ (Kúpna zmluva s jednotlivcom), v ktorom bolo okrem iného uvedené meno a adresa pani Faberovej, špecifikácie vozidla, ktoré si kúpila, podmienky týkajúce sa predaja („bez akejkoľvek záruky“), cena a podpisy pani Faberovej a zástupcu spoločnosti Hazet.

29. Dňa 26. septembra 2008 pani Faberová viedla motorové vozidlo na obchodné stretnutie. V aute bola aj jej dcéra. Vozidlo sa vznietilo a úplne zhorelo. Na príkaz asistenčnej služby bolo vozidlo odtiahnuté do servisu spoločnosti Hazet na uskladnenie. Pani Faberová tvrdí, že sa so spoločnosťou Hazet telefonicky skontaktovala, kým sa ona a jej dcéra ako pasažierky nachádzali v deň požiaru vo vozidle odťahovej služby na ceste do spoločnosti Hazet. Hazet popiera, že sa pani Faberová v tom štádiu čo i len zmienila o možnej príčine požiaru alebo zodpovednosti spoločnosti Hazet. Na žiadosť spoločnosti Hazet bolo vozidlo prevezené do Autodemontagebedrijf Reuvers (ďalej len „Reuvers“), kde sa malo uskladniť v súlade s príslušnými platnými predpismi na ochranu životného prostredia.

30. Začiatkom roka 2009 Hazet telefonicky kontaktovala pani Faberovú v súvislosti s vrakom. Pani Faberová v tomto rozhovore uviedla, že čaká na policajnú technickú správu o požiari.

31. Dňa 16. februára 2009 pani Faberová žiadala od polície technickú správu, ale polícia jej 26. februára 2009 odpovedala, že nebola vypracovaná nijaká technická správa.

32. Reuvers rozobrala vrak 8. mája 2009, pričom dva dni vopred e-mailom informovala spoločnosť Hazet o svojom zámere rozobrať vozidlo, pokiaľ nedostane opačný pokyn.⁹

33. Listom z 11. mája 2009 žiadala pani Faberová od spoločnosti Hazet náhradu škody (v celkovej výške 10 828,55 eura), ktorá jej vznikla v dôsledku požiaru, ktorá zahŕňala kúpnu cenu za motorové vozidlo, notebook, fotoaparát, koženú vestu, ďalšiu vetrovku, navigačný prístroj a fotografiu na plátne určenú pre klienta, na stretnutie s ktorým cestovala, keď sa vozidlo vznietilo. Tiež tvrdila, že utrpela psychickú ujmu.

9 — Z vnútroštátneho spisu nevyplýva, že Hazet alebo Reuvers pred týmto úkonom kontaktovala vlastníčku vozidla, pani Faberovú.

34. Začiatkom júla 2009 pani Faberová poverila spoločnosť Extenso zaoberajúcu sa likvidáciou škody vykonaním technického preskúmania príčiny požiaru. Dňa 7. júla 2009 jej Extenso oznámila, že to nie je možné, lebo vozidlo už bolo rozobraté, a teda už nie je k dispozícii na preskúmanie.

35. Hazet poprela zodpovednosť a odmietla vyplatiť náhradu škody. Okrem iného tvrdila, že pani Faberová nedodrжала článok 7:23 ods. 1 BW, lebo ju informovala o údajnom nesúlade príliš neskoro a až po deviatich mesiacoch niekoho poverila vykonaním technického preskúmania.

36. Dňa 26. októbra 2010 pani Faberová podala žalobu na Rechtbank te Arnhem (ďalej len „Rechtbank“), ktorou sa domáhala náhrady vzniknutej škody od spoločnosti Hazet spolu so zákonným úrokom z omeškania a mimosúdnymi trovami. Tvrdila, že vozidlo nespĺňalo podmienky uvedené v kúpnej zmluve s jednotlivcom a že Hazet preto porušila článok 7:17 BW. Pani Faberová osobitne neuviedla, že je spotrebiteľom.

37. Hazet tento nárok poprela a ďalej uviedla, že pani Faberová ju informovala o údajnom nesúlade príliš neskoro, a teda podľa článku 7:23 ods. 1 BW jej nárok na náhradu škody zanikol.

38. Dňa 27. apríla 2011 Rechtbank zamietol žalobu pani Faberovej a stotožnil sa s tvrdením spoločnosti Hazet založeným na článku 7:23 ods. 1 BW: k prvému kontaktu medzi účastníkmi konania došlo až začiatkom roka 2009, teda viac ako tri mesiace po požiari (ktorý je opísaný ako okamih zistenia nesúladu). Pani Faberová neuviedla nijaké osobitné okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť toto omeškanie. Rechtbank nezaujal stanovisko k otázke, či oznámenie pani Faberovej vo vzťahu k spoločnosti Hazet počas telefonického rozhovoru v deň požiaru a začiatkom roka 2009 bolo dostatočne jasné na to, aby predstavovalo platné oznámenie predávajúcemu, ani k otázke, či v jej prípade išlo o predaj spotrebného tovaru v zmysle článku 7:23 ods. 1 BW.

39. Dňa 26. júla 2011 pani Faberová podala odvolanie proti tomuto rozsudku na vnútroštátny súd. V odvolacom konaní pani Faberová opäť netvrdila, že podpísala kúpnu zmluvu s jednotlivcom ako spotrebiteľka. Proti tej časti rozsudku Rechtbank ani nepodala odvolanie. Vnútroštátny súd sa domnieva, že na základe informácií obsiahnutých v spise nemôže zaujať stanovisko k tejto otázke.

40. Pani Faberová bola v prvostupňovom a odvolacom konaní zastúpená advokátom.

41. Za týchto okolností vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:

- „1. Je vnútroštátny súd povinný – či už na základe zásady efektivity, na základe vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa v Únii sledovanej smernicou 1999/44 alebo na základe iných ustanovení či noriem práva Únie – *ex officio* preskúmať, či je kupujúci v prípade zmluvy spotrebiteľom v zmysle článku 1 ods. 2 písm. a) smernice 1999/44?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, platí to aj v prípade, že spis týkajúci sa konania neobsahuje žiadne skutkové informácie (alebo ich obsahuje nedostatok, resp. sú protichodné), aby bolo možné zistiť postavenie kupujúceho?
3. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, platí to aj pre odvolacie konanie, v ktorom kupujúci nenapadol rozsudok prvostupňového súdu v rozsahu, v akom sa v tomto rozsudku toto preskúmanie (*ex officio*) nevykonalo, a výslovne sa v ňom nerozhodlo o otázke, či kupujúceho možno považovať za spotrebiteľa?
4. Má sa smernica 1999/44 (resp. jej článok 5) považovať za normu, ktorá má vo vnútroštátnom práve právnu silu vnútroštátnych noriem verejného poriadku?

5. Odporuje holandské právo vo vzťahu k bremenu tvrdenia a dôkaznému bremenu spotrebiteľa kupujúceho v súvislosti s povinnosťou (v primeranej lehote) informovať predávajúceho o údajnom nedostatku dodaného tovaru zásade efektivity, vysokej úrovni ochrany spotrebiteľa v Únii sledovanej smernicou 1999/44 alebo iným ustanoveniam či normám práva Únie?
6. Odporuje holandské právo vo vzťahu k bremenu tvrdenia a dôkaznému bremenu spotrebiteľa kupujúceho, ktorý musí preukázať, že tovar nie je v súlade so zmluvou a že sa tento nesúlad objavil v lehote šiestich mesiacov od dodania, zásade efektivity, vysokej úrovni ochrany spotrebiteľa v Únii sledovanej smernicou 1999/44 alebo iným ustanoveniam či normám práva Únie? Čo znamená slovné spojenie „nesúlad, ktorý sa objaví“ uvedené v článku 5 ods. 3 smernice 1999/44, a najmä v akom rozsahu musí spotrebiteľ kupujúci uviesť skutočnosti a okolnosti, ktoré sa týkajú nesúladu so zmluvou (resp. jeho príčiny)? Je na tento účel postačujúce, že spotrebiteľ kupujúci uvedie a v prípade dôvodného spochybnenia preukáže, že kúpený tovar nefunguje (bezchybne), alebo musí uviesť a v prípade dôvodného spochybnenia aj preukázať, aký nedostatok predaného tovaru spôsobuje (resp. spôsobil) toto nefungovanie (resp. chybné fungovanie)?
7. Je pre odpoveď na uvedené otázky relevantná skutočnosť, že pani Faberová bola v tomto konaní na oboch stupňoch zastúpená advokátom?“

42. Písomné pripomienky predložila rakúska, belgická a holandská vláda, ako aj Európska komisia. Hazet, holandská vláda a Komisia predniesli ústne pripomienky na pojednávaní 11. septembra 2014.

Posúdenie

Úvodné poznámky

43. V súkromnoprávnom spore, o aký ide v prejednávanej veci, sa ani jeden z účastníkov konania nemôže odvolávať na priamy účinok smernice 1999/44. Vnútroštátny súd, ktoré prejednáva taký prípad, je však „pri uplatnení ustanovení vnútroštátneho práva povinný zohľadniť všetky pravidlá vnútroštátneho práva a vykladať ich v čo najširšej miere s ohľadom na znenie a účel smernice, ktorá sa uplatňuje v danej oblasti, aby dospel k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným touto smernicou“.¹⁰ V prejednávanej veci vnútroštátny súd žiada o usmernenie týkajúce sa výkladu smernice 1999/44, ktoré mu má pomôcť uplatniť článok 7:18 ods. 2 BW a článok 7:23 ods. 1 BW.

44. Prejudiciálne otázky boli položené v súvislosti so súdnym konaním o žalobe podanej zo strany pani Faberovej, ktorá kúpila ojazdené motorové vozidlo a domáha sa náhrady škody od predávajúceho, spoločnosti Hazet. Táto spoločnosť sa v rámci svojej obrany v konaní odvoláva na ustanovenie vnútroštátneho práva (časť ktorého sa uplatňuje všeobecne na predaj a ďalšia časť sa uplatňuje konkrétne na predaj spotrebného tovaru), pričom tvrdí, že pani Faberovej zaniklo právo domáhať sa náhrady, lebo túto spoločnosť informovala o údajnom nesúlade príliš neskoro.

45. Zdá sa, že otázka postavenia pani Faberovej ako spotrebiteľa nebola vznesená v prvom stupni, lebo Rechtbank dospel k záveru, že pani Faberová v každom prípade informovala spoločnosť Hazet príliš neskoro, a teda jej právo domáhať sa náhrady škody zaniklo. Ani samotná pani Faberová pri uplatnení nároku založeného na ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sa zjavne vzťahuje na všetky druhy predaja (článok 7:17 ods. 1 BW), neuviedla, že je spotrebiteľom.

10 — Pozri napríklad rozsudok LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190, bod 54 a citovanú judikatúru).

46. Vnútroštátny súd v konaní o odvolaní pani Faberovej považuje za dôležité zistiť, či bola spotrebiteľom, lebo to určuje uplatniteľné právo (vrátane článku 7:23 ods. 1 poslednej vety BW). Vzhľadom na to, že Rechtbank o tejto otázke vôbec nerozhodol, však články 24 Rv a 149 Rv a ustanovenia o odvolacom konaní bránia vnútroštátnemu súdu v tom, aby túto otázku preskúmal bez návrhu. V odvolacom konaní to môže urobiť len vtedy, ak sa príslušné právne predpisy týkajú oblasti verejného poriadku, a vnútroštátny súd sa domnieva, že v prípade (vnútroštátneho) práva na ochranu spotrebiteľa to nie je tak.

47. Za týchto okolností sa prvá otázka a štvrtá otázka týkajú toho, či právo EÚ vyžaduje, aby vnútroštátny súd bez návrhu preskúmal, či je kupujúci spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44, a teda či treba zabezpečiť účinnosť tejto smernice. (Vnútroštátny súd by totiž musel najprv posúdiť rozsah pôsobnosti smernice a až potom by mohol zabezpečiť účinnosť osobitne článku 5¹¹ tak, že by vyložil uplatniteľné vnútroštátne právo spôsobom, ktorý je v súlade s týmto ustanovením.) Súdny dvor v súvislosti s právom na ochranu spotrebiteľa (najmä pokiaľ ide o nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách¹²) potvrdil uplatnenie zásady, že pokiaľ nie sú procesné predpisy harmonizované, naďalej sa uplatňujú vnútroštátne predpisy za predpokladu dodržania zásad efektivity a ekvivalencie.¹³ V prejednávanvej veci sa prvá, druhá a tretia otázka podľa môjho názoru týka osobitne zásady efektivity a otázky, či sa analogicky uplatní judikatúra Súdneho dvora, najmä v oblasti nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, zatiaľ čo štvrtú otázku možno chápať tak, že sa týka skôr zásady ekvivalencie. Ak existuje požiadavka preskúmať *ex offico*, či je kupujúci spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44, vnútroštátny súd žiada v druhej a tretej otázke o usmernenie týkajúce sa okolností, za ktorých vnútroštátny súd má túto povinnosť.

48. Štvrtú otázku však tiež možno (širšie) vykladať tak, že sa týka toho, či v prípade, ak vnútroštátny súd určí, že pani Faberová bola spotrebiteľom, a konštatuje, že informovala predávajúceho o nesúlade včas (článok 7:23 ods. 1 posledná veta BW), tento súd musí potom *ex offico* uplatniť dôkazné bremeno podľa článku 7:18 ods. 2 BW, ktorým sa preberá článok 5 ods. 3 smernice 1999/44. Budem sa zaoberať aj týmto aspektom štvrtej otázky.

49. V prípade, že členský štát v súlade s článkom 5 ods. 2 smernice 1999/44 vyžaduje, aby spotrebiteľ informoval predávajúceho o nesúlade do dvoch mesiacov, pokiaľ chce využiť svoje práva najmä podľa článku 3 smernice 1999/44, predmetom piatej otázky v podstate je, ako určiť, či spotrebiteľ konal v primeranej lehote. Šiesta otázka sa zameriava na článok 5 ods. 3 a na dôkazné bremeno, ktoré sa uplatňuje pri preukazovaní, či existuje nesúlad (a teda aj zodpovednosť predávajúceho). Tieto dve otázky posúdim samostatne. Siedma otázka je samostatná.

50. Skôr než to urobím, sa najprv stručne vyjadrím k okolnostiam, za ktorých bola položená prvá až štvrtá a siedma otázka.

51. Nesúhlasím s názorom Komisie, že otázky týkajúce sa skúmania rozsahu pôsobnosti smernice 1999/44 *ex offico* sú neprípustné. Základom stanoviska Komisie je, že ani jeden z účastníkov konania vo veci samej zrejme nespochybňuje, že pani Faberová má postavenie spotrebiteľa a že tieto otázky sú preto čisto hypotetické.

11 — Pozri napríklad rozsudok VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49).

12 — Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

13 — Pozri bližšie bod 62.

52. Z ustálenej judikatúry vyplýva domnienka relevantnosti, pokiaľ ide o výkladové otázky položené vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí. Súdny dvor môže návrh na začatie prejudiciálneho konania zamietnuť len vtedy, ak je zjavné, že položené otázky nemajú nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok.¹⁴

53. V prejednávanej veci Súdny dvor nemá posúdiť, kto je spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44. Súdny dvor tiež nemá rozhodnúť, či vnútroštátny súd (a predtým Rechtbank) mal k dispozícii dostatok skutkových informácií na to, aby rozhodol o postavení pani Faberovej.¹⁵ Súdny dvor má naopak objasniť, ako právo EÚ upravuje skúmanie postavenia kupujúceho *ex officio* za okolností, keď vnútroštátne právo takému skúmaniu podľa všetkého bráni. Prejudiciálne otázky sú teda vo vzťahu ku konaniu pred vnútroštátnym súdom relevantné a nie hypotetické. Preto navrhнем odpoveď na každú z nich.

54. Napriek tomu, že otázky o skúmaní *ex officio* považujem za prípustné, priznávam, že – vzhľadom na doplnujúce vysvetlenia, ktoré poskytla holandská vláda na pojednávaní v súvislosti s úlohou súdu podľa holandského práva – ma trochu prekvapila skutočnosť, že (odhliadnuc od akýchkoľvek dôvodov, pre ktoré pani Faberová výslovne neuviedla, že má postavenie spotrebiteľa) Rechtbank jej postavenie neskúmal a vnútroštátny súd sa domnieva, že to nemôže urobiť. Pani Faberová sa v prvostupňovom a odvolacom konaní odvolávala na ustanovenia BW, ktoré sa vzťahujú tak na predaj spotrebného tovaru, ako aj na predaj iného tovaru a ktorými sa podľa všetkého (aspoň čiastočne) preberá smernica 1999/44. Hazet sa opierala o ustanovenie, ktorého posledná veta sa vzťahuje konkrétne na predaj spotrebného tovaru a zvyšok sa vzťahuje všeobecne na predaj všetkého tovaru a ktorým sa preberá článok 5 ods. 2 smernice 1999/44. Okrem toho na pojednávaní holandská vláda potvrdila, že úlohou súdov je určiť uplatniteľné právo, rozhodnúť, či sa vnútroštátnym právom preberá právo EÚ, a vyložiť holandské právo v súlade s právom EÚ. Napriek tomu však tieto námietky bez jasnejšej predstavy o holandskom práve nie sú dostatočným základom na vyhlásenie prvej až štvrtej a siedmej otázky za neprípustné.

55. Napokon pre úplnosť dodávam, že okrem iného z odôvodnení 8 a 16 smernice 1999/44, z možnosti uvedenej v článku 1 ods. 3, aby členské štáty vylúčili z definície pojmu „spotrebný tovar“ použitý tovar, ktorý sa predáva na určitých druhoch verejných aukcií, a z možnosti skrátiť lehotu zodpovednosti predávajúceho za použitý tovar uvedenej v článku 7 ods. 1 druhom pododseku vyplýva, že smernica 1999/44 sa vzťahuje v zásade na taký tovar.

Prvá až štvrtá a siedma otázka

56. Smernica 1999/44 zaručuje práva pre spotrebiteľov, najmä prostriedky nápravy za nesúlad tovaru dodaného predávajúcim. Neupravuje však otázku, či vnútroštátne súdy musia bez návrhu skúmať, či sa smernica 1999/44 a ochrana, ktorú táto smernica poskytuje, vzťahujú na spor, ktorý tieto súdy prejednávajú.

14 — Pozri napríklad rozsudok Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 38 a citovanú judikatúru).

15 — Aj keď súhlasím s Komisiou, ako aj s holandskou vládou, že na rozhodnutie o tejto otázke je k dispozícii značné množstvo skutkových informácií.

57. Podľa ustálenej judikatúry v prípade, ak nie sú procesné predpisy harmonizované, členské štáty majú naďalej právomoc usporiadať svoj súdny systém (zásada procesnej autonómie).¹⁶ Samotná prednosť práva EÚ neznamená, že na zabezpečenie účinnosti práva EÚ je vždy potrebné neuplatniť vnútroštátne procesné predpisy.¹⁷ Členské štáty sú však pri výkone tejto právomoci viazané zásadami efektivity a ekvivalencie, ktoré sú súčasťou práva EÚ¹⁸ a nepriamo zaručujú dodržiavanie prednosti práva EÚ.

58. Zásada ekvivalencie vyžaduje, aby sa nároky založené na práve EÚ neposudzovali podľa vnútroštátneho práva menej priaznivo ako nároky založené na vnútroštátnom práve.¹⁹ V tejto súvislosti musí vnútroštátny súd posúdiť účel, ako aj zásadné črty podobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy.²⁰ Jedným z konkrétnych aspektov uplatňovania tejto zásady, ktorý je viditeľný aj v judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa iných smerníc EÚ na ochranu spotrebiteľa, je, že v prípade, ak vnútroštátne právo vyžaduje preskúmanie vnútroštátnej právnej normy *ex officio*, to isté musí platiť pre rovnocennú normu práva EÚ. Teda „ak súdne orgány musia podľa vnútroštátneho práva aj bez návrhu prihliadnuť na právne otázky založené na kogentných vnútroštátnych normách, na ktoré účastníci konania nepoukázali, taká povinnosť existuje aj v prípade, ak ide o kogentné normy [EÚ]“ alebo „ak vnútroštátne právo priznáva súdnym orgánom právo aj bez návrhu uplatniť kogentné právne normy“.²¹

59. Zásada efektivity znamená, že vnútroštátne právo nesmie prakticky znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon práv priznaných právom EÚ.²² Pri posudzovaní dodržania tejto zásady je potrebné vziať do úvahy postavenie konkrétneho ustanovenia v rámci celého procesného postupu, jeho priebeh a osobitosti pred vnútroštátnymi orgánmi a v prípade potreby zohľadniť základné zásady vnútroštátneho súdneho systému, vrátane ochrany práva na obranu, zásady právnej istoty a riadneho priebehu konania.²³

60. V prejednávanej veci vnútroštátne procesné právo vyžaduje, aby súdy rešpektovali zásadu autonómie účastníkov konania. Svoje rozhodnutie musia oprieť o nároky, tvrdenia a skutočnosti uvedené účastníkmi konania. S výnimkou všeobecne známych skutočností môžu zohľadniť len tie skutočnosti, ktoré boli súčasťou vyjadrení účastníkov konania. Odvolacie súdy môžu bez návrhu uplatniť len predpisy v oblasti verejného poriadku.²⁴ Už som vyjadrila pochybnosti o tom, či holandské právo za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, naozaj bráni vnútroštátnym súdom v tom, aby na základe právnych a skutkových informácií, ktoré majú k dispozícii, určili, či je osoba ako pani Faberová spotrebiteľom.²⁵ Na účely tejto veci však treba vychádzať z toho, že tieto predpisy ako celok podľa holandského práva skutočne bránia vnútroštátnemu súdu v tom, aby preskúmal postavenie kupujúceho, akým je pani Faber. Inak by prvá až štvrtá a siedma otázka v prejednanom spore vôbec nevznikli.

16 — Pozri v súvislosti s ochranou spotrebiteľa napríklad rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 31 a citovanú judikatúru).

17 — Pokiaľ ide o užitočný rozbor tejto problematiky, pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs vo veci van Schijndel a van Veen (C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:185, body 24 až 30). Odlišný názor je vyjadrený v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Verholen a i. (C-87/90 až C-89/90, EU:C:1991:223, bod 19).

18 — Pozri v súvislosti so smernicou 1999/44 rozsudok Duarte Hueros (C-32/12, EU:C:2013:637, bod 31 a citovanú judikatúru). Bol to prvý prípad, v ktorom išlo o uplatnenie práv spotrebiteľa podľa smernice 1999/44 v súdnom konaní. Pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Duarte Hueros (C-32/12, EU:C:2013:128, bod 3).

19 — Pozri napríklad rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García (EU:C:2014:2099, bod 31 a citovanú judikatúru).

20 — Pozri napríklad rozsudok Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 50 a citovanú judikatúru).

21 — Rozsudok van Schijndel a van Veen (C-430/93 a C-431/93, EU:C:1995:441, body 13 a 14 a citovaná judikatúra). Pozri tiež napríklad rozsudok Jörös (C-397/11, EU:C:2013:340, bod 30 a citovanú judikatúru).

22 — Pozri napríklad rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García (EU:C:2014:2099, bod 31 a citovanú judikatúru).

23 — Pozri napríklad rozsudky Sánchez Morcillo a Abril García (EU:C:2014:2099, bod 34 a citovanú judikatúru) a Kušionová (EU:C:2014:2189, bod 52 a citovanú judikatúru).

24 — Pozri body 25 a 26 vyššie.

25 — Pozri bod 54 vyššie.

61. Vyžaduje však právo EÚ, aby súd za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, preskúmal, či pani Faberová patrila do pôsobnosti smernice 1999/44, a ak áno, za akých podmienok?

62. Súdny dvor osobitne na základe zásady efektivity stanovil požiadavku preskúmania jednotlivých ustanovení iných smerníc EÚ na ochranu spotrebiteľa *ex offo*.²⁶ Domnievam sa, že k tomuto záveru dospel najmä preto, lebo normotvorca pri formulovaní týchto smerníc spravidla vychádzal z predpokladu, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, ktorá nevie alebo nemusí vedieť o svojich právach a v opačnom prípade nemusí byť vôbec chránená. Súdny dvor rozvinul túto judikatúru nezávisle od prípadov týkajúcich sa podobných otázok v súvislosti s inými odvetviami práva EÚ.²⁷

63. Vo vzťahu k smernici 93/13²⁸ teda Súdny dvor konštatoval, že právo EÚ vyžaduje, aby vnútroštátne súdy bez návrhu preskúmali nekalosť zmluvnej podmienky, pokiaľ sú oboznámené s potrebnými právnymi a skutkovými okolnosťami.²⁹ Je to tak preto, lebo smernica 93/13 „vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti“. ³⁰ Spotrebiteľ pristupuje na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah.³¹ Tento nerovný stav môže byť teda kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy.³² V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že – pokiaľ ide o smernicu 93/13 – „účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť, len ak je vnútroštátnemu súdu priznaná možnosť posúdiť *ex offo* takúto podmienku“. ³³ Z tých istých dôvodov nemožno uplatniť vnútroštátnu normu, ktorá stanovuje premlčaciu dobu na konštatovanie nekalosti zmluvnej podmienky.³⁴ Súdny dvor však v tej istej súvislosti dodal, že zásada efektivity nemôže „v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa“. ³⁵

64. Nekalé zmluvné podmienky sú podľa môjho názoru v podstate podmienky, o ktorých predávajúci osobitne vie, pričom nemá záujem oznámiť spotrebiteľovi, že sú nekalé, ale má záujem na ich uplatnení, zatiaľ čo spotrebiteľ ich často nemôže napadnúť alebo byť úplne informovaný o ich nekalosti. V dôsledku toho je právna ochrana pred nekalými zmluvnými podmienkami bez zásahu tretej strany vážne oslabená.

65. Odôvodnenie zásahu vnútroštátneho súdu *ex offo* vo vzťahu k jednotlivým ustanoveniam iných smerníc na ochranu spotrebiteľa nemusí byť také ľahké. Generálna advokátka Kokott vo veci Duarte Hueros dospela k záveru, že hoci sa tak smernica 93/13, ako aj smernica 1999/44 týkajú ochrany spotrebiteľa v rámci právnych úkonov a chcú dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, situácia, keď právny predpis chce vyrovnať nevýhodnejšie postavenie, v ktorom sa nachádza spotrebiteľ pri uzatvorení zmluvy (smernica 93/13), sa odlišuje od situácie, keď sa právny predpis týka vykonania

26 — Táto judikatúra sa vzťahuje na ustanovenia smerníc týkajúcich sa okrem iného nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách a spotrebiteľských úverov.

27 — Pozri rozlíšenie uvedené v bode 40 rozsudku van der Weerd a i. (C-222/05 až C-225/05, EU:C:2007:318).

28 — Cieľom smernice 93/13 – tak ako smernice 1999/44 – je dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa. Komisia (s podporou Parlamentu) totiž zamýšľala harmonizovať v jedinom nástroji určité aspekty predaja tovaru a záruk a nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Rada však uprednostnila samostatnú úpravu týchto otázok. Pozri zhrnutie tejto diskusie v návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o predaji spotrebného tovaru a súvisiacich zárukách (predloženom Komisiou), KOM(95) 520 v konečnom znení, s. 2 (a tam citované dokumenty) (Ú. v. ES C 307, 1996, s. 8). V článku 6 ods. 1 smernice 93/13 sa uvádza: „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

29 — Pozri napríklad rozsudok Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, bod 32).

30 — Pozri napríklad rozsudok Kušionová (EU:C:2014:2189, bod 48 a citovanú judikatúru).

31 — Pozri napríklad rozsudok Kušionová (EU:C:2014:2189, bod 48 a citovanú judikatúru).

32 — Pozri napríklad rozsudok VB Pénzügyi Lízing (EU:C:2010:659, bod 48 a citovanú judikatúru).

33 — Rozsudok Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 26).

34 — Rozsudok Cofidis (C-473/00, EU:C:2002:705, bod 38).

35 — Rozsudok Kušionová (EU:C:2014:2189, bod 56 a citovaná judikatúra) (tento rozsudok sa týkal situácie, keď spotrebiteľ vôbec nepodal žalobu s cieľom uplatniť svoje práva).

zmluvy po jej uzatvorení (smernica 1999/44). Generálna advokátka Kokott konštatovala, že čo sa týka druhého uvedeného právneho predpisu, nesprávne plnenie zmluvy zvyčajne nezávisí od vôle zmluvných strán a spotrebiteľ sa nenachádza v rovnakom slabšom postavení ako v prípade nekalých podmienok, lebo môže ľahko rozpoznať, či má tovar dohodnutú kvalitu.³⁶

66. Súhlasím s tým, že tieto dve skupiny spotrebiteľov sa nenachádzajú v rovnakom postavení. Môže však stále existovať (možno v menšej miere) taká informačná nerovnováha, že po uzavretí zmluvy je spotrebiteľ naďalej slabšou zmluvnou stranou, pokiaľ ide o súlad dodaného tovaru so zmluvou. Okrem prípadu, ak si spotrebiteľ v čase uzavretia zmluvy uvedomoval, alebo si racionálne nemohol neuvedomovať nesúlad (alebo ak nesúlad pochádza z materiálov, ktoré dodal spotrebiteľ)³⁷, posúdenie súladu závisí od informácií, najmä od tých, ktoré sú zahrnuté v zmluve, týkajúcich sa osobitne účelu, kvality a prevedenia.³⁸ Vyplýva to zo zoznamu uvedeného v článku 2 ods. 2. Na účely prejednávanej veci považujem za zbytočné rozhodnúť, či je tento výpočet taxatívny.³⁹ Tu stačí uviesť, že toto posúdenie je založené na informáciách, ktoré predávajúci (pred uzavretím zmluvy) poskytol spotrebiteľovi; informáciách, ktoré spotrebiteľ v čase uzavretia zmluvy poskytol predávajúcemu; všeobecných predpokladov o používaní tovaru a verejných vyhlásení predávajúceho, výrobcu alebo jeho zástupcu. Okrem toho práve predávajúci často rozhoduje o tom, ktorý konkrétny tovar sa má dodať spotrebiteľovi (hoci to vždy nie je tak). Spotrebiteľ je teda často v slabšom postavení na to, aby posúdil, či a do akej miery tovar nezodpovedá tovaru, ktorého dodanie mohol racionálne očakávať.

67. V každom prípade sa otázka týkajúca sa skúmania *ex offico* v prejednávanej veci *nevzťahuje* na niektoré z ustanovení smernice 1999/44 týkajúce sa plnenia zmluvy. Nevzťahuje sa ani na ustanovenie, ktoré upravuje prostriedky nápravy v prípade nesúladu (článok 3) alebo stanovuje časové podmienky a pravidlá dokazovania, ktoré sú relevantné pre uplatnenie a preukázanie zodpovednosti predávajúceho za nesúlad a uplatnenie týchto prostriedkov nápravy (článok 5, ktorý je predmetom piatej a šiestej otázky).⁴⁰ Táto otázka naopak súvisí s predbežnou otázkou *rozsahu pôsobnosti* smernice 1999/44. Ak právo EÚ vyžaduje, aby vnútroštátny súd bez návrhu preskúmal, či je pani Faberová spotrebiteľom, a tento súd dospeje k záveru, že pani Faberová je spotrebiteľom, potom je jasné, že tak ona, ako aj Hazet sa odvolávali na vnútroštátne predpisy prijaté na prebratie smernice 1999/44. Vnútroštátny súd by v takom prípade musel určiť, či sa napríklad použije článok 7:23 ods. 1 posledná veta BW, a ak áno, podať výklad tohto ustanovenia v súlade s článkom 5 ods. 2 smernice 1999/44. Naproti tomu, za okolností prejednávanej veci nevzniká otázka skúmania článku 5 ods. 2 *ex offico*. Domnievam sa teda, že nie je možné odpovedať na otázky vnútroštátneho súdu v prejednávanej veci tak, že sa najprv rozhodne, či by sa konkrétne ustanovenie malo uplatniť *ex offico*, a záver, ktorý z toho vyplynie, sa použije na určenie, či sa má rozsah pôsobnosti smernice 1999/44 preto tiež posudzovať *ex offico*.⁴¹

68. Vzniká tu teda otázka skúmania *ex offico* vo všeobecnejšej a abstraktnejšej rovine.

69. Podľa môjho názoru treba na prvú otázku odpovedať tak, že za okolností, keď kupujúci podal žalobu o náhradu škody proti predávajúcemu na základe ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sa vzťahujú okrem iného na spotrebiteľské zmluvy, ale konkrétne netvrdil, že je spotrebiteľom, norma vnútroštátneho procesného práva nemôže brániť vnútroštátnemu súdu v tom, aby preskúmal, či je táto osoba skutočne spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44, a následne uplatnil vnútroštátne predpisy na ochranu spotrebiteľa vykladané v súlade so smernicou 1999/44. Zásada efektivity vyžaduje, aby sa taká vnútroštátna procesná norma neuplatnila, aby vnútroštátny súd mohol aj bez návrhu preskúmať, či je kupujúci, akým je pani Faber, spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44.

36 — Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Duarte Hueros (EU:C:2013:128, body 43, 44, 47 a 48).

37 — Článok 2 ods. 3 smernice 1999/44.

38 — Článok 2 ods. 2 smernice 1999/44. Pozri tiež odôvodnenie 7.

39 — Odôvodnenie 8 nasvedčuje tomu, že tento výpočet nie je taxatívny.

40 — Pozri body 80 až 90 nižšie.

41 — Porovnaj napríklad poradie argumentácie v rozsudku VB Pénzügyi Lízing (EU:C:2010:659, bod 49).

70. Je to tak preto, lebo normotvorca sa rozhodol zaručiť spotrebiteľom vysoký stupeň ochrany, keďže v zmluvných vzťahoch s predávajúcim sa pravidla nachádzajú v slabšom postavení. Smernica 1999/44 teda zaručuje vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa⁴² všetkým fyzickým osobám, ktoré spĺňajú definíciu uvedenú v článku 1 ods. 2 písm. a) tejto smernice.⁴³ Na základe tejto logiky normotvorca vytvoril súbor noriem, ktoré – pokiaľ výslovne nie je stanovené niečo iné – stanovujú minimálnu úroveň ochrany, ktorú členské štáty, ako aj účastníci spotrebiteľských zmlúv musia rešpektovať. Uplatňuje sa teda kogentná úroveň ochrany. Preto je logické, ak existuje norma v oblasti verejného poriadku, ktorá ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť preskúmať, či žalobca v konaní o žalobe kupujúceho, ktorý sa domáha svojich práv vyplývajúcich z kúpy tovaru, spadá do pôsobnosti smernice 1999/44 (a iných smerníc na ochranu spotrebiteľa)⁴⁴, lebo taká ochrana posilňuje plnú účinnosť tejto smernice a minimalizuje riziko, že kupujúcemu sa pre jeho neznalosť zákona poskytne nižší stupeň ochrany ako ten, ktorý zaručuje právo EÚ.⁴⁵

71. Táto požiadavka však automaticky neznamená, že vnútroštátny súd musí bez návrhu preskúmať každé ustanovenie smernice 1999/44. Súdny dvor musí stanoviť takú požiadavku vo vzťahu ku každému jednému ustanoveniu na základe individuálneho posúdenia. Je to tak najmä preto, lebo úroveň ochrany spotrebiteľa sa môže líšiť v závislosti od predmetného ustanovenia a spotrebiteľ sa môže výslovne rozhodnúť, že *neuplatní* určité právo alebo inak nevyužije konkrétne ustanovenie.⁴⁶ Okrem toho nemožno vylúčiť, že konkrétne ustanovenia môžu (možno výnimočne) chrániť skôr predávajúceho než spotrebiteľa.⁴⁷

72. Môj záver nezávisí od toho, či je spotrebiteľ zastúpený advokátom (čo je predmetom siedmej otázky). Takáto okolnosť nemôže zmeniť význam práva EÚ alebo pôsobnosť zásad efektivity a ekvivalencie. Hoci informovanosť jednotlivca o jeho postavení a jeho právach ako spotrebiteľa by (dúfam) mala byť v prípade zastúpenia advokátom vyššia, samotná skutočnosť, že spotrebiteľ je zastúpený advokátom, nemôže preukázať ani byť základom pre domnienku o takej informovanosti.⁴⁸

73. Okrem toho požiadavka *ex offico* preskúmať rozsah pôsobnosti smernice 1999/44 podlieha tým istým podmienkam, ako sú tie, ktoré Súdny dvor stanovil vo vzťahu k iným smerniciam na ochranu spotrebiteľa (problematika, ktorá je predmetom druhej a tretej otázky). Vnútroštátny súd teda musí byť oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel,⁴⁹ a to buď preto, lebo tieto okolnosti sú už súčasťou spisu, alebo preto, lebo vnútroštátny súd ich môže zistiť v súlade s vnútroštátnymi procesnými predpismi. Vnútroštátny súd nesmie ísť nad rámec sporu vymedzeného účastníkmi konania. Tá istá povinnosť skúmania *ex offico* a tie isté podmienky sa vzťahujú na odvolacie konanie, v ktorom a) sa aspoň jeden z účastníkov konania odvolal na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorými sa (aspoň čiastočne) preberá smernica 1999/44, a b) v závislosti od toho, či jeden z účastníkov konania je (alebo nie je) spotrebiteľom, tento účastník konania môže (alebo nemôže) využiť zvýšenú ochranu, ktorú tieto ustanovenia poskytujú.

42 — Pozri rozsudok Duarte Hueros (EU:C:2013:637, bod 25).

43 — Podľa môjho názoru sa táto povinnosť uplatňuje bez ohľadu na článok 9, ktorý vyžaduje, aby členský štát prijal príslušné opatrenia na informovanie spotrebiteľov o národnom práve preberajúcom smernicu 1999/44 a vyzval, pokiaľ je to účelné, profesijné organizácie, aby informovali spotrebiteľov o ich právach, a bez ohľadu na skutočnosť, že zmluva a iné okolnosti špecifické pre konkrétny prípad môžu informovať spotrebiteľa o jeho právach, najmä ak vnútroštátne právo a/alebo právo EÚ vyžaduje, aby boli také informácie zahrnuté v zmluve alebo poskytnuté spotrebiteľovi pred jej uzavretím.

44 — Uznávam, že toto stanovisko môže mať dôsledky aj pre iné oblasti práva EÚ, ktoré podobným spôsobom otvorene chránia slabšiu zmluvnú stranu v zmluvnom vzťahu s inou silnejšou zmluvnou stranou alebo orgánom verejnej moci. Zrejým príkladom je právo EÚ na ochranu pracovníkov v oboch druhoch vzťahov.

45 — Pozri v súvislosti s konkrétnymi ustanoveniami o nekalých zmluvných podmienkach rozsudok Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (EU:C:2000:346, bod 26). V iných súvislostiach pozri rozsudky Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovanú judikatúru) a Rampion a Godard (C-429/05, EU:C:2007:575, bod 65).

46 — Pozri napríklad – pokiaľ ide o článok 6 smernice 93/13 – rozsudky Jörös (EU:C:2013:340, bod 41 a citovanú judikatúru) a Asbeek Brusse a de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341, bod 49).

47 — To sa totiž môže týkať rôznych častí článku 5 smernice 1999/44, ktorými sa budem zaoberať v súvislosti s piatou a šiestou otázkou.

48 — Pozri tiež rozsudok Rampion a Godard (EU:C:2007:575, bod 65).

49 — Pozri napríklad rozsudok Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovanú judikatúru).

74. Ak Súdny dvor nebude súhlasiť s mojím záverom, vyžaduje zásada ekvivalencie aj napriek tomu, aby vnútroštátny súd preskúmal, či pani Faberová bola spotrebiteľom v zmysle smernice 1999/44?

75. Podľa môjho názoru sa predmetné holandské procesné predpisy uplatňujú bez ohľadu na to, či spotrebiteľ založil svoju žalobu na práve EÚ alebo na vnútroštátnom práve.

76. Na zásade ekvivalencie je založená aj štvrtá otázka, ktorá sa týka článku 5 smernice 1999/44. Domnievam sa však, že vnútroštátny súd v konaní posudzuje ustanovenie vnútroštátneho práva, ktorým sa preberá článok 5 ods. 2 (v tomto prípade článok 7:23 ods. 1 BW). Preto nevzniká nijaká otázka týkajúca sa skúmania článku 5 ods. 2 *ex officio*. Namiesto toho musí vnútroštátny súd podať výklad vnútroštátneho práva v súlade s článkom 5.⁵⁰

77. Ak však vnútroštátny súd konštatuje, že pani Faberová je spotrebiteľom a dodržala článok 7:23 ods. 1 BW, potom vzniká otázka, či musí *ex officio* uplatniť pravidlo o dôkaznom bremene uvedené v článku 7:18 ods. 2 BW, ktorým sa do holandského právneho poriadku preberá článok 5 ods. 3 smernice 1999/44. Štvrtou otázkou sa treba zaoberať len v tomto kontexte.

78. Pravidlo o dôkaznom bremene uvedené v článku 5 ods. 3 sa uplatní v prípade, ak je potrebné preukázať, či predávajúci zodpovedá za nesúlad. Pokiaľ prvostupňový súd nezistil relevantné skutkové okolnosti (lebo napríklad konštatoval, že spotrebiteľ oneskoreným oznámením stratil právo uplatniť taký nárok), považujem za nepravdepodobné, že odvolací súd, ktorý prejednáva následné odvolanie, by nevyhnutne mohol uplatniť toto pravidlo. Nevie, či tento hlavolam možno vyriešiť podľa vnútroštátnych procesných predpisov (napríklad vrátením veci prvostupňovému súdu na ďalšie prešetrenie skutkového stavu). Preto mám určité pochybnosti o tom, či je otázka preskúmania pravidla uvedeného v článku 5 ods. 3 smernice 1999/44 *ex officio* relevantná pre posúdenie odvolania pani Faberovej vnútroštátnym súdom.

79. Napriek skutočnosti, že v kontexte tohto konania Súdny dvor nemôže určiť, čo tvorí holandské predpisy v oblasti verejného poriadku, môže odpovedať na štvrtú otázku (a tiež na šiestu otázku) tým, že poskytne usmernenia k výkladu článku 5 ods. 3 smernice 1999/44. Toto ustanovenie poskytuje kogentnú ochranu spotrebiteľovi tým, že čiastočne obracia dôkazné bremeno s cieľom zlepšiť podmienky, za ktorých môže spotrebiteľ využiť svoje práva podľa smernice 1999/44, najmä prostriedky nápravy dostupné v prípade zodpovednosti predávajúceho. Ani členské štáty, ani účastníci spotrebiteľskej zmluvy nemôžu stanoviť prísnejšie bremeno.⁵¹ Dôkazné bremeno sa mení v prospech spotrebiteľov, lebo sú v porovnaní s predávajúcimi spravida v slabšom postavení, pokiaľ ide o dostupné informácie o tovare a stave, v ktorom bol dodaný. Bez (aspoň) čiastočného obrátenia dôkazného bremena je účinný výkon práv spotrebiteľa v oblasti, ktorá je hlavným zdrojom sporov s predávajúcimi, vážne ohrozený.⁵² Domnievam sa teda, že zásada efektivity vyžaduje uplatnenie článku 5 ods. 3 *ex officio* za predpokladu, že vnútroštátny súd je oboznámený s potrebnými právnymi a skutkovými okolnosťami a nemení rámec sporu vymedzený účastníkmi konania. Pokiaľ článok 5 ods. 3 obsahuje podobné znaky ako tie, ktoré sú príznačné pre predpis v oblasti verejného poriadku podľa vnútroštátneho práva, zásada ekvivalencie môže tiež vyžadovať, aby vnútroštátny súd, ako je ten, ktorý rozhoduje v spore vo veci samej, aj bez návrhu uplatnil akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, ktorým sa preberá článok 5 ods. 3.

50 — Pozri odôvodnenia 22 a 24 a článok 8 smernice 1999/44.

51 — Pozri odôvodnenie 22 a článok 8 ods. 2 smernice 1999/44.

52 — Pozri odôvodnenie 6 smernice 1999/44.

Piata otázka

80. Holandsko využilo článok 5 ods. 2 smernice 1999/44 a uložilo spotrebiteľovi požiadavky týkajúce sa informovania.⁵³ Piatou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, ako má zistiť, či spotrebiteľ tieto požiadavky splnil.

81. Podľa môjho názoru to upravujú vnútroštátne predpisy o dokazovaní. Pokiaľ vnútroštátne právo upravuje lehotu, ktorá nie je kratšia ako dva mesiace, nestanovuje pravidlá, ktoré menia obsah povinností podľa článku 5, a inak je v súlade so zásadami ekvivalencie a efektívnosti, smernica 1999/44 neobmedzuje právomoc členských štátov prijať a uplatňovať predpisy v oblasti dokazovania, ktoré považujú za primerané.

82. Článok 5 ods. 2 napríklad nestanovuje, ako má spotrebiteľ informovať predávajúceho. Toto ustanovenie nevyklučuje ani nevyžaduje, aby bol predávajúci informovaný skôr písomne ako ústne. Keďže je však poskytnutie takých informácií predpokladom výkonu práv zaručených smernicou 1999/44, domnievam sa, že vnútroštátne právo nesmie ukladať podmienky, ktoré spotrebiteľovi znemožňujú alebo nadmerne sťažujú preukázanie skutočnosti, že predávajúceho na účely článku 5 ods. 2 informoval riadne a včas. Aj to vyplýva zo zásady efektivity.

83. Vnútroštátne právo obdobne nesmie stanoviť pravidlá týkajúce sa dokazovania, ktoré sú nezlučiteľné s obsahom povinnosti podľa článku 5 ods. 2 a iných častí článku 5. Podľa môjho názoru teda členský štát nemôže vyžadovať, aby spotrebiteľ v štádiu, keď informuje predávajúceho o nesúlade, tento nesúlad aj preukázal. Tento výklad potvrdzuje porovnanie znenia odsekov 2 a 3 článku 5. *Informovať* predávajúceho o zistení nesúladu (článok 5 ods. 2) nie je to isté ako zmienka o *preukázaní* tohto nesúladu uvedená v článku 5 ods. 3.⁵⁴ Spotrebiteľ informuje predávajúceho o nesúlade, aby mu zostali zachované jeho práva podľa smernice 1999/44. Medzi ne patrí nielen uplatnenie prostriedkov nápravy podľa článku 3 ods. 3, ale aj uplatnenie časových podmienok a pravidiel týkajúcich sa dokazovania obsiahnutých v článku 5 ods. 3. K informovaniu predávajúceho (v prípade potreby) logicky nemôže dôjsť *po* výkone alebo odvolaní sa na práva uvedené v týchto iných ustanoveniach. Oznámenie sa musí uskutočniť pred tým, ako sa spotrebiteľ rozhodne uplatniť prostriedky nápravy a v tejto súvislosti predloží potrebné dôkazy na preukázanie zodpovednosti predávajúceho. Komisia vo svojom pôvodnom návrhu smernice 1999/44 vysvetlila, že požiadavka uvedená v (súčasnom) článku 5 ods. 2 „posilňuje právnu istotu a podporuje obozretnosť na strane kupujúceho, s prihliadnutím na záujmy predávajúceho“.⁵⁵

84. Podľa môjho názoru to znamená, že článok 5 ods. 2 je dodržaný, ak spotrebiteľ informuje predávajúceho takým spôsobom, aby ho upovedomil o *možnom* nesúlade, a teda aj o jeho potenciálnej zodpovednosti. Spotrebiteľ musí v informácii, ktorú poskytne predávajúcemu, označiť tovar a predaj. Musí spojiť tovar s predávajúcim. Bez tejto informácie predávajúci nemôže vedieť, za ktorý tovar možno vyvodiť jeho zodpovednosť. V poskytnutej informácii musia byť tiež opísané okolnosti, v dôsledku ktorých spotrebiteľ informuje predávajúceho o nesúlade. Môžu existovať rôzne dôvody, pre ktoré sa spotrebiteľ môže domnievať, že tovar, ktorý mu bol dodaný, v čase dodania alebo neskôr nezodpovedá tovaru, ktorého dodanie mohol racionálne očakávať na základe opisu tohto tovaru v zmluve a iných informácií, ktoré predávajúci poskytol alebo ktoré boli inak dostupné. V tomto štádiu však spotrebiteľ nemusí *preukázať* nesúlad a jeho možnú príčinu.

53 — Pozri body 19 až 23 vyššie.

54 — Podobné rozlíšenie je zrejme vyjadrené v iných jazykových verziách článku 5 smernice 1999/44.

55 — KOM(95) 520 v konečnom znení, už citovaný v poznámke pod čiarou 28, s. 14.

85. Tento výklad potvrdzujú aj prípravné dokumenty. V pôvodnom návrhu článku 5 ods. 2 prvého odseku predloženom Komisiou bola namiesto poslednej vety „... odo dňa, keď zistil takýto nesúlad“ použitá veta „... odo dňa, keď zistil nesúlad alebo ho mal za normálnych okolností zistiť“. Podľa dôvodovej správy k tomuto návrhu mala táto veta vyjadriť, že „je úlohou spotrebiteľa, aby pri prehliadke tovaru po prevzatí postupoval s bežnou starostlivosťou“. Uvedená veta však nestanovovala „striktnú povinnosť vykonať podrobnú prehliadku tovaru alebo vykonať skúšky na posúdenie jeho fungovania alebo výkonu“.⁵⁶

Šiesta otázka

86. Šiestou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada o usmernenie týkajúce sa dôkazného bremena podľa článku 5 ods. 3 smernice 1999/44. Pokiaľ členský štát vyžaduje, aby spotrebiteľ informoval predávajúceho podľa článku 5 ods. 2, táto otázka je relevantná len vtedy, ak to spotrebiteľ najprv urobil riadne a včas a následne chce využiť najmä prostriedky nápravy podľa článku 3 smernice 1999/44. Domnienka uvedená v článku 5 ods. 3 sa uplatní, pokiaľ nie je nezlučiteľná s charakterom tovaru alebo nesúladu. Vnútroštátny súd však nepožiadaval o usmernenie týkajúce sa tejto výnimky, a preto sa ňou nebudem zaoberať.

87. Článok 5 ods. 3 čiastočne obracia dôkazné bremeno v prospech spotrebiteľa, ktorý – pri dodržaní lehoty – *nemusí* preukázať, že nesúlad existoval už v čase dodania tovaru. Spotrebiteľ teda stále musí namietat a v prípade potreby preukázať, že dodaný tovar nezodpovedá požiadavkám týkajúcim sa kvality, prevedenia a vhodnosti tovaru na účel, na ktorý je určený tovar, ktorého dodanie mohol racionálne očakávať podľa zmluvy a informácií vymenovaných v článku 2 ods. 2. Musí sa preukázať nesúlad, nie jeho príčina. V prejednávanej veci teda nestačí, ak spotrebiteľ, akým je pani Faberová, preukáže len vznik požiaru. Naopak, musí preukázať, prečo sa – v dôsledku požiaru – domnieva, že vozidlo, ktoré jej bolo dodané, nezodpovedalo vozidlu, ktorého dodanie na základe zmluvy a iných relevantných informácií očakávala. Za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, môže postačovať, aby pani Faberová preukázala, že výrobok už nemôže (riadne) plniť funkciu, na ktorú bol zakúpený (lebo už nemôže jazdiť vozidlom), bez toho, aby musela uviesť, prečo sa to stalo.⁵⁷

88. Spotrebiteľ však nemusí namietat a v prípade potreby preukázať, že nesúlad možno pripísať predávajúcemu (čo by si pravdepodobne mohlo vyžadovať prešetrenie stavu tovaru pred jeho dodaním spotrebiteľovi alebo v čase jeho dodania). Taká požiadavka by úplne narušila pravidlo stanovené v článku 5 ods. 3. Zodpovednosť predávajúceho podľa smernice 1999/44 navyše nie je zodpovednosťou založenou na zavinení. Vyplýva to aj z článku 4, ktorý priznáva predávajúcemu právo na odškodnenie voči *výrobcovi*, ktorého konanie alebo opomenutie spôsobilo nesúlad. Okrem toho by bolo nerealizovateľné uložiť také dôkazné bremeno spotrebiteľovi, lebo možno dôvodne predpokladať, že predávajúci má v zásade viac (podrobných) informácií o tovare a stave, v akom bol tovar dodaný. Od spotrebiteľa nemožno žiadať, aby predložil dôkazy, ktoré nemá k dispozícii.⁵⁸ Bolo by to tiež v rozpore s celým účelom vyvrátiteľnej domnienky uvedenej v článku 5 ods. 3 a so všeobecnejšími cieľmi smernice 1999/44.

56 — KOM(95) 520 v konečnom znení, už citovaný v poznámke pod čiarou 28, s. 14.

57 — Ako uviedol člen senátu počas kladenia otázok na pojednávaní, vozidlo, ktoré zodpovedá svojmu účelu, sa samovoľne nevznieti.

58 — Pozri tiež napríklad v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2213, bod 37).

89. Formulácia použitá v článku 5 ods. 3 a odôvodnení 8 smernice 1999/44 svedčí o tom, že dôkazné bremeno sa potom presúva na predávajúceho, ktorý – pokiaľ sa chce vyhnúť zodpovednosti – musí preukázať, že nesúlad v čase dodania neexistoval⁵⁹, alebo inak vyvrátiť tvrdenia spotrebiteľa a spochybníť dôkazy. Môže to urobiť napríklad tým, že preukáže, že chyba vyplýva z konania alebo opomenutia, ku ktorému došlo po dodaní tovaru, alebo ju treba pripísať okolnosti, za ktorú ako predávajúci nezodpovedá. Až v tomto neskoršom štádiu bude úspešnosť žaloby spotrebiteľa závisieť od toho, či predloží dôkazy týkajúce sa príčiny nesúladu.

90. Napokon v článku 5 ods. 3 je uvedené, kto musí preukázať čo a v akom poradí. Nie je v ňom však stanovené, ako sa požadované skutočnosti majú preukázať. Domnievam sa, že pokiaľ to neupravujú predpisy EÚ, je to otázka, ktorú majú upraviť vnútroštátne procesné predpisy týkajúce sa dokazovania, ktoré v tejto súvislosti samozrejme musia rešpektovať aj zásady ekvivalencie a efektivity.⁶⁰

Návrh

91. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy zastávam názor, že Súdny dvor by mal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Gerechthshof Arnhem-Leeuwarden, odpovedať v tomto zmysle:

Za okolností, keď kupujúci podal žalobu o náhradu škody proti predávajúcemu na základe ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sa vzťahujú okrem iného na spotrebiteľské zmluvy, ale konkrétne netvrdil, že je spotrebiteľom, norma vnútroštátneho procesného práva nemôže brániť vnútroštátnemu súdu v tom, aby preskúmal, či je táto osoba skutočne spotrebiteľom v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar, a následne uplatnil vnútroštátne predpisy na ochranu spotrebiteľa vykladané v súlade so smernicou 1999/44. Táto požiadavka však podlieha podmienke, že vnútroštátny súd musí byť oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, a to buď preto, lebo tieto okolnosti sú už súčasťou spisu, alebo preto, lebo vnútroštátny súd ich môže zistiť v súlade s vnútroštátnymi procesnými predpismi. Vnútroštátny súd nesmie ísť nad rámec sporu vymedzeného účastníkmi konania. Tá istá povinnosť skúmania *ex offico* a tie isté podmienky sa vzťahujú na odvolacie konanie, v ktorom a) sa aspoň jeden z účastníkov konania odvolal na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorými sa (aspoň čiastočne) preberá smernica 1999/44, a b) v závislosti od toho, či jeden z účastníkov konania je (alebo nie je) spotrebiteľom, tento účastník konania môže (alebo nemôže) využiť zvýšenú ochranu, ktorú tieto ustanovenia poskytujú. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že spotrebiteľ bol zastúpený advokátom.

Zásada efektivity vyžaduje preskúmanie článku 5 ods. 3 *ex offico* za predpokladu, že vnútroštátny súd je oboznámený s potrebnými právnymi a skutkovými okolnosťami a nezmení rámec sporu vymedzený účastníkmi konania. Pokiaľ článok 5 ods. 3 obsahuje podobné znaky ako tie, ktoré sú príznačné pre predpis v oblasti verejného poriadku podľa vnútroštátneho práva, zásada ekvivalencie môže tiež vyžadovať, aby vnútroštátny súd, ako je ten, ktorý rozhoduje v spore vo veci samej, aj bez návrhu uplatnil ustanovenie vnútroštátneho práva, ktorým sa preberá článok 5 ods. 3.

Smernica 1999/44 neobmedzuje právomoc členských štátov prijať a uplatňovať predpisy v oblasti dokazovania, čo sa týka požiadavky podľa článku 5 ods. 2 smernice 1999/44, aby spotrebiteľ informoval predávajúceho o nesúlade, pokiaľ vnútroštátne právo a) upravuje lehotu, ktorá nie je kratšia ako dva mesiace, b) nestanovuje pravidlá, ktoré menia obsah povinností podľa článku 5 smernice 1999/44, a c) uplatniteľné pravidlá inak nie sú menej priaznivé ako tie, ktoré upravujú vnútroštátne žaloby, a nie sú sformulované takým spôsobom, že prakticky znemožňujú alebo nadmerne sťažujú výkon práv priznaných právom EÚ.

59 — To bolo tiež zámerom Komisie, keď navrhla toto ustanovenie: pozri KOM(95) 520 v konečnom znení, už citovaný v poznámke pod čiarou 28, s. 12.

60 — Pozri napríklad rozsudok Arcor (C-55/06, EU:C:2008:244, bod 191 a citovanú judikatúru).

Článok 5 ods. 3 smernice 1999/44 čiastočne obracia dôkazné bremeno v prospech spotrebiteľa, ktorý – pri dodržaní lehoty – *nemusí* preukázať, že nesúlad existoval už v čase dodania tovaru. Spotrebiteľ teda stále musí namietat, že dodaný tovar nezodpovedá tovaru, ktorého dodanie mohol racionálne očakávať podľa zmluvy a informácií vymenovaných v článku 2 ods. 2. Spotrebiteľ však nemusí preukázať, že nesúlad možno pripísať predávajúcemu.